Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2023/2611

2023 11 24

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2023/2611

2023 m. lapkričio 15 d.

dėl trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų pripažinimo

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

(1) Sąjungos darbuotojų trūkumas labai riboja jos gebėjimą prisitaikyti prie vykstančių darbo pobūdžio, gamybos ir komunikacijos pokyčių ekonomikoje ir darbo rinkose;

(2) darbdaviai visoje Sąjungoje nuolat praneša apie sunkumus ieškant reikiamų įgūdžių turinčių darbuotojų. Be to, manoma, kad dėl visuomenės senėjimo sumažės darbo jėgos ir ateityje padidės kvalifikuotų darbuotojų trūkumas. Ypač didelį poveikį patiria mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ), sudarančios 25 mln. subjektų visoje Sąjungoje, nes joms sunku rasti tinkamų specialistų, kurių reikia tvariam augimui, pritaikomumui ir konkurencingumui;

(3) kvalifikuotų darbuotojų trūkumas daugelyje valstybių narių būdingas visose pramonės ekosistemose, kuriose daugėja aukštos, vidutinės ir žemos kvalifikacijos laisvų darbo vietų. Statybos, gamybos, informacinių ir ryšių technologijų (IRT), transporto, profesinių paslaugų, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros sektoriai nuolat susiduria su darbuotojų trūkumu. Be to, 2015–2021 m. darbo jėgos trūkumas pagrindiniuose sektoriuose, kurie yra itin svarbūs žaliajai pertvarkai, išaugo dvigubai. Tokią padėtį dar labiau apsunkina tai, kad įmonėms sunku rasti tinkamų skaitmeninių įgūdžių turinčių darbuotojų ir jos susiduria su ypatingais sunkumais įdarbinant IRT specialistus;

(4) kvalifikuotų darbuotojų trūkumas yra didelė problema, trukdanti Sąjungos siekiui išlikti konkurencinga pasauline lydere ir poveikio klimatui neutralizavimo technologijų centru, taip pat pasiekti plataus užmojo klimato srities ir energetikos tikslus. Jis taip pat trukdo Sąjungai išnaudoti žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos potencialą, stiprinti Sąjungos lyderystę technologijų srityje, skatinti ekonomikos augimą ir inovacijas ir veiksmingai reaguoti į tokias ekstremaliąsias situacijas kaip COVID-19 pandemija ar geopolitiniai konfliktai. Įgūdžių trūkumas konkrečiuose sektoriuose, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros sektoriuose, riboja pajėgumą rūpintis senėjančia visuomene ir visiems užtikrinti galimybę naudotis kokybiškomis sveikatos priežiūros paslaugomis;

(5) norint išspręsti šią kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemą, reikia didelių investicijų į kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, taip pat priemonių, kuriomis būtų skatinamas darbingo amžiaus suaugusiųjų dalyvavimas darbo rinkoje, sudaromos palankesnės sąlygos darbo jėgos judumui, gerinamos darbo sąlygos ir į Sąjungą pritraukiama reikiamų įgūdžių turinčių asmenų;

(6) Sąjunga nuolat rėmė veiksmus, kuriais siekiama spręsti įgūdžių ir darbo jėgos trūkumo problemą, kuo labiau išnaudodama savo vidaus darbo jėgos potencialą. Šie veiksmai apima iniciatyvas, kuriomis siekiama gerinti darbo jėgos judumą vidaus rinkoje, pavyzdžiui, Europos užimtumo tarnybų bendradarbiavimo tinklą (EURES). Be to, jais siekiama padidinti moterų, asmenų su negalia ir migrantų kilmės asmenų dalyvavimo darbo rinkoje lygį. Ypatingas dėmesys taip pat skiriamas nepakankamai atstovaujamų grupių, visų pirma jaunimo, kuris nesimoko, nedirba ir

nedalyvauja mokymuose (NEET), įtraukimui. 2020 m. Europos įgūdžių darbotvarkėje ([1]) išdėstyta 12 veiksmų, kuriais siekiama padėti asmenims ir įmonėms ugdyti įgūdžius ir jais naudotis, įskaitant Tarybos rekomendacijas dėl profesinio rengimo ir mokymo ([2]), individualiųjų mokymosi sąskaitų ([3]), mikrokredencialų ([4]) ir Įgūdžių pakto įgyvendinimo pradžią. Įgūdžių paktu remiamas viešųjų ir privačiųjų organizacijų bendradarbiavimas siekiant stiprinti kolektyvinius veiksmus įgūdžių srityje, kad būtų patenkinti darbo rinkos poreikiai, taip pat remiamos didelio masto partnerystės pagrindinėse pramonės ekosistemose;

(7) Sąjunga siekia įtraukaus požiūrio į darbo jėgos trūkumo mažinimą, visų pirma sudarydama sąlygas visų kartų žmonėms Sąjungoje realizuoti savo gyvenimo pasirinkimus ir potencialą ekonomikoje bei visuomenėje. Šiuo tikslu valstybės narės gali naudotis išsamiu Sąjungos politikos priemonių rinkiniu, visų pirma Komisijos komunikatu „Demografiniai pokyčiai Europoje. Veiksmų rinkinys“, kuriuo siekiama geriau suderinti siekius kurti šeimą ir apmokamą darbą, remti ir įgalinti jaunąsias kartas klestėti, taip pat suteikti galių vyresnio amžiaus kartoms ir išlaikyti jų gerovę;

(8) tačiau kvalifikuotų darbuotojų paklausos negali patenkinti vien tik Sąjungos darbo jėga. Kad Sąjungos ekonomika būtų sėkminga ir atspari, būtina, kad ji taptų patrauklesnė talentingiems pasaulio specialistams. Valdoma teisėta darbo ieškančių asmenų iš trečiųjų šalių migracija turi padėti spręsti darbdaviams kylančią darbo jėgos trūkumo problemą ieškant reikiamų įgūdžių turinčių darbuotojų ir skatinant ekonomikos augimą;

(9) iš ES darbo jėgos tyrimo duomenų matyti, kad trečiųjų šalių piliečiai, turintys aukštąjį išsilavinimą, dažniau nei Sąjungos piliečiai dirba žemos ar vidutinės kvalifikacijos darbą, kuriam jų turima kvalifikacija yra per aukšta. 2022 m. Sąjungos pernelyg aukštos kvalifikacijos rodiklis tarp asmenų, kurie nėra Sąjungos piliečiai, buvo 39,4 %, Sąjungos piliečių iš kitų valstybių narių – 31,8 %, o atitinkamos valstybės narės piliečių – tik 21,1 % ([5]) Dėl pernelyg aukštos kvalifikacijos atitinkami asmenys ir Sąjungos ekonomika gali patirti ekonominių nuostolių;

(10) nors valstybės narės pasilieka teisę nustatyti asmenų, atvykstančių dirbti iš trečiųjų šalių, skaičių, Sąjunga nustatė visapusišką požiūrį į teisėtą migraciją, pripažindama esminį migrantų vaidmenį Sąjungos ekonomikoje ir visuomenėje, siekdama supaprastinti migracijos procedūras ir suderinti trečiųjų šalių piliečių priėmimo sąlygas ir teises Sąjungoje. Migracijos ir prieglobsčio pakte ([6]) pripažįstama, kad kvalifikuotų trečiųjų šalių piliečių teisėtų atvykimo į Sąjungą būdų kūrimas yra viena esminių visapusiškos migracijos valdymo sistemos dalių. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2021/1883 ([7]) (vadinamoji Mėlynosios kortelės direktyva) nauja redakcija siekiama į darbo rinką pritraukti aukštos kvalifikacijos specialistų. Siekiant patenkinti didėjančią kvalifikuotų IRT sektoriaus specialistų paklausą valstybėse narėse, šioje direktyvoje numatyta, kad aukšto lygio profesiniai įgūdžiai turėtų būti laikomi lygiaverčiais konkrečių IRT profesijų aukštojo mokslo kvalifikacijai. Be to, 2022 m. balandžio

([1]) 2020 m. paskelbtoje Europos įgūdžių darbotvarkėje pristatyti ES kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo per ateinančius penkerius metus tikslai.

([2]) 2020 m. lapkričio 24 d. Tarybos rekomendacija dėl profesinio rengimo ir mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo (OL C 417, 2020 12 2, p. 1).

([3]) 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl individualiųjų mokymosi sąskaitų (OL C 243, 2022 6 27, p. 26).

([4]) 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl europinio požiūrio į mikrokredencialus mokymuisi visą gyvenimą ir įsidarbinamumui skatinti (OL C 243, 2022 6 27, p. 10).

([5]) Eurostatas, LFSA_EOQGAN.

([6]) Komisijos komunikatas dėl naujo Migracijos ir prieglobsčio pakto, COM(2020) 609 *final*.

([7]) 2021 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2009/50/EB (OL L 382, 2021 10 28, p. 1).

mėn. Komisijos priimtame įgūdžių ir talentų dokumentų rinkinyje ([8]) pabrėžiama, kad teisėta migracija naudinga tiek migrantams, tiek jų kilmės ir priimančiosioms šalims. Dokumentų rinkinyje pasiūlytos teisėkūros, veiklos ir į ateitį orientuotos politikos priemonės, kuriomis siekiama sustiprinti Sąjungos teisėtos migracijos sistemą, įskaitant pasiūlymus iš dalies pakeisti Tarybos direktyvą 2003/109/EB ([9]) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/98/ES ([10]), kad būtų supaprastintos visų lygių įgūdžių turinčių trečiųjų valstybių piliečių priėmimo procedūros ir sustiprintos jų teisės jiems gyvenant Sąjungoje;

(11) kvalifikuoti asmenys, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, norintys įsidarbinti valstybėse narėse, sudaro iš esmės nepakankamai išnaudojamą galimų darbo ieškančių asmenų grupę, kuri galėtų patenkinti darbdavių poreikius. Vadovaudamasi Komisijos rekomendacija (ES) 2020/1364 ([11]) dėl teisėtų būdų gauti apsaugą ES skatinimo, Komisija paragino valstybes nares nustatyti papildomus įsidarbinimo būdus asmenims, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, kad jie galėtų pasinaudoti savo įgūdžiais, kvalifikacija ir motyvacija, kartu sprendžiant įgūdžių ir darbo jėgos trūkumo Sąjungoje problemą;

(12) siekdama sudaryti palankesnes sąlygas tarptautiniam įdarbinimui ir suteikti galimybių trečiųjų šalių piliečiams dirbti trūkstamų Sąjungai svarbių profesijų darbą, Komisija pasiūlė sukurti ES specialistų rezervą ([12]) – platformą, kurioje būtų sutelkti darbo ieškančių asmenų iš trečiųjų šalių profiliai ir valstybėse narėse įsisteigusių darbdavių siūlomos laisvos darbo vietos ir padedama juos susieti. Specialistų rezervu bus siekiama padaryti Sąjungą patrauklesnę darbo ieškantiems asmenims iš trečiųjų šalių ir padėti darbdaviams spręsti įgūdžių ir darbo jėgos trūkumo Sąjungoje problemą. ES specialistų rezervas taip pat galėtų padėti praktiškai įgyvendinti papildomus įsidarbinimo būdus;

(13) Komisija taip pat plėtoja specialistų pritraukimo partnerystes, kurios yra vienas iš pagrindinių migracijos ir prieglobsčio pakto išorės aspekto aspektų ir kurios įgyvendinamos pagal Komisijos komunikatą Komisijos komunikatą „Įgūdžių ir talentų pritraukimas į ES“ ([13]);

(14) didėjant pasaulinei konkurencijai dėl įgūdžių ir talentų, 2023 m. tik viena iš Sąjungos valstybių narių patenka į labai išsilavinusiems darbuotojams patraukliausių EBPO šalių penketuką ([14]). Gebėjimas pritraukti ir išsaugoti talentingus specialistus priklauso nuo įvairių kintamųjų, įskaitant integracijos ir įtraukties politiką, paramos specialiųjų poreikių turintiems migrantams priemones, teisėtus būdus nuolat gyventi šalyje ir pilietybę, be kita ko, studentams, pajamų perspektyvas ir mokesčius, ateities perspektyvų suvokimą, gyvenimo kokybę ir įgūdžių bei kvalifikacijų pripažinimą;

([8]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Įgūdžių ir talentų pritraukimas į ES“ (COM(2022) 657 *final*).

([9]) 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004 1 23, p. 44).

([10]) 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/98/ES dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių (OL L 343, 2011 12 23, p. 1).

([11]) 2020 m. rugsėjo 23 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2020/1364 dėl teisėtų būdų gauti apsaugą ES: perkėlimo į ES, humanitarinio priėmimo ir kitų papildomų būdų skatinimas (OL L 317, 2020 10 1, p. 13).

([12]) Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl ES specialistų rezervo sukūrimo (COM(2023) 716).

([13]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Įgūdžių ir talentų pritraukimas į ES“ (COM(2022) 657 *final*).

([14]) *What is the best country for global talents in the OECD?* EBPO, *Migration Policy Debates* Nr. 29, 2023.

(15) kvalifikuotų darbuotojų pritraukimo ir įgūdžių bei kvalifikacijų pripažinimo klausimas sprendžiamas įvairiais Sąjungos veiksmais įgūdžių ir migracijos srityje. Prie Europos įgūdžių darbotvarkės ([15]) pridėtame Komisijos komunikate pabrėžiama, kad reikia dėti daugiau pastangų siekiant pagerinti teisėtus atvykimo į Sąjungą būdus ir trečiųjų šalių piliečių įgūdžių pripažinimą Sąjungos darbo rinkoje. Komisijos 2021–2027 m. integracijos ir įtraukties veiksmų plane ([16]) pripažįstama, kad svarbu palengvinti trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų pripažinimą ir palyginamumą, siekiant padėti trečiųjų šalių piliečiams visapusiškai pasinaudoti savo įgūdžiais. Žaliojo kurso pramonės plane ([17]) paskelbti veiksmai, įskaitant darbą, susijusį su trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų pripažinimu, ir pirmiausia buvo atkreiptas dėmesys į principo „svarbiausia – įgūdžiai“ vertę nustatant piliečių ir trečiųjų šalių piliečių iš tikrųjų turimus įgūdžius. Pagalbos MVĮ priemonių rinkinyje ([18]) pripažinta, kad kvalifikuotų darbuotojų trūkumas yra vienas iš didžiausių sunkumų, su kuriais susiduria MVĮ, ir primenamas įsipareigojimas pateikti iniciatyvą, kuria būtų gerinamas trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas, siekiant padėti panaikinti įgūdžių trūkumą Sąjungos darbo rinkoje. Komisijos komunikate „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“ taip pat pabrėžta, kad sprendžiant kvalifikuotų darbuotojų trūkumo Sąjungoje problemą reikia skatinti judumą, sudarant palankesnes sąlygas pripažinti kitų valstybių narių piliečių ir trečiųjų šalių piliečių įgūdžius ir kvalifikaciją;

(16) 2022 m. rugsėjo 14 d. Pirmininkė U. von der Leyen savo pranešime apie Sąjungos padėtį 2023-iuosius paskelbė Europos įgūdžių metais ir pabrėžė, kad tinkamų įgūdžių turinčių specialistų pritraukimas į Sąjungą turi būti su įgūdžiais susijusių problemų sprendimo dalis. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu (ES) 2023/936 ([19]) nustatyti keturi Europos įgūdžių metų tikslai, įskaitant tikslą „pritraukti žmones iš trečiųjų valstybių, turinčius valstybėse narėse reikalingų įgūdžių“. Tas tikslas apima mokymosi galimybių skatinimą (be kita ko, prireikus, kalbų mokymąsi ir mokymą), įgūdžių ugdymo ir judumo skatinimą ir kvalifikacijų pripažinimo palengvinimą;

(17) įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas atlieka svarbų vaidmenį pritraukiant talentus ir įdarbinant darbuotojus apskritai. Kvalifikacijos ir mokymosi rezultatai, susiję su kvalifikacijomis, yra mokymosi sėkmės ženklas. Kvalifikacija ir kvalifikacijos lygiai dažnai naudojami nustatant reikalavimus, taikomus įsidarbinant, ir gali būti siejami su galimybėmis siekti karjeros ir darbo užmokesčiu. Norint atlikti tam tikras funkcijas, pavyzdžiui, verčiantis reglamentuojamosiomis profesijomis, dažnai reikalaujama turėti kvalifikaciją, kad būtų galima įrodyti atitiktį standartams ir reikalavimams;

(18) pagal principą „svarbiausia – įgūdžiai“ skatinama nustatyti asmens įgūdžius ir visapusiškai juos išnaudoti, neatsižvelgiant į tai, ar jie įgyti formaliojo, neformaliojo ar savaiminio mokymosi aplinkoje, o ne vertinti vien pagal kvalifikaciją. Priemonės, kuriomis siekiama pritraukti talentų ir didinti jų dalyvavimą darbo rinkoje, turėtų būti grindžiamos principu „svarbiausia – įgūdžiai“, pagal kurį vertinami įgūdžiai ir siekiama rasti darbą, atitinkantį jų gabumus ir potencialą;

(19) trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas nacionaliniu lygmeniu organizuojamas ir valdomas skirtingai, atsižvelgiant į teisinius reikalavimus ir užimtumo, švietimo, mokymo ir migracijos organizavimą skirtingose valstybėse narėse. Valstybės narės priima teisiškai privalomus sprendimus dėl pripažinimo tais atvejais, kai suteikia teises trečiųjų šalių piliečiams, turintiems konkrečią kvalifikaciją. Tokie sprendimai suteikia galimybę patikrinti, ar asmuo turi reikiamų įgūdžių ir kvalifikacijų prieš suteikiant jam teises trimis konkrečiais atvejais, t. y. verstis reglamentuojamąja profesija, mokytis arba dalyvauti darbo jėgos migracijos procese;

([15]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos įgūdžių darbotvarkė, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo“ (COM(2020) 274 *final*).

([16]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2021–2027 m. Integracijos ir įtraukties veiksmų planas“ (COM(2020) 758 *final*).

([17]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Žaliojo kurso pramonės planas poveikio klimatui neutralizavimo amžiui“ (COM(2023) 62 *final*).

([18]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Pagalbos MVĮ priemonių rinkinys“, (COM(2023) 535 *final*).

([19]) 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2023/936 dėl Europos įgūdžių metų (OL L 125, 2023 5 11, p. 1).

(20) pirmasis teisės užsiimti reglamentuojamąja profesija atvejis yra tada, kai trečiosios šalies piliečiui gali reikėti, kad jo įgūdžiai ir kvalifikacijos būtų pripažįstami, kad jis galėtų pradėti dirbti pagal reglamentuojamąją profesiją arba ja verstis. Šiai kategorijai priskiriami šimtai profesijų, pavyzdžiui, slaugos, medicinos, farmacijos, architektūros, o kai kuriose valstybėse narėse – mūrininkų, santechnikų, elektrikų ir statybos inžinierių profesijos. Norint užsiimti tokiomis profesijomis valstybėse narėse, kuriose jos yra reglamentuojamos, reikalingas profesinės kvalifikacijos pripažinimas;

(21) siekdama veiksmingai užtikrinti įsisteigimo laisvę, laisvę teikti paslaugas ir laisvą asmenų judėjimą, kartu užtikrinant, kad būtų laikomasi profesinių standartų ir reikalavimų, Sąjunga Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB ([20]) nustatė bendrus pripažinimo principus, procedūras ir kriterijus, kad būtų skatinamas profesinių kvalifikacijų pripažinimo skaidrumas, teisingumas ir nuoseklumas;

(22) asmenys, kuriems taikoma Direktyva 2005/36/EB, yra valstybių narių piliečiai, kurie naudojasi laisvo judėjimo teisėmis pagal Sąjungos teisę. Siekiant papildyti Direktyvą, pagrindiniai asmenys, kuriems taikoma ši rekomendacija, yra trečiųjų šalių piliečiai, kurie siekia gauti vizą arba leidimą dirbti ir gyventi valstybėje narėje arba jau teisėtai gyvena Sąjungoje, nepriklausomai nuo to, ar jie turi Sąjungoje ar trečiosiose šalyse suteiktą kvalifikaciją. Kai kurios rekomendacijos taip pat gali būti svarbios pripažįstant Sąjungos piliečiams trečiosiose šalyse suteiktą kvalifikaciją, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi vienodo požiūrio principo;

(23) Direktyvos 2005/36/EB 10 konstatuojamojoje dalyje teigiama, kad direktyva nesudaro kliūčių valstybėms narėms pagal savo taisykles pripažinti trečiųjų šalių piliečių profesines kvalifikacijas, įgytas už Sąjungos ribų, tačiau pripažįstant kvalifikaciją turėtų būti laikomasi būtiniausių rengimo reikalavimų atitinkamoms profesijoms. Kai kurios kvalifikacijos pripažinimo taisyklės taikomos trečiųjų šalių piliečiams, kai pagal Sąjungos prieglobsčio ir teisėtos migracijos teisės aktus jiems taikomos vienodos sąlygos kaip ir priimančiosios valstybės narės piliečiams, taip pat laisvo judėjimo principai (pvz., ilgalaikiams gyventojams, Sąjungos piliečių šeimos nariams iš trečiųjų šalių, pabėgėlio ar asmens, kuriam suteikta papildoma apsauga, statuso turėtojams, tyrėjams, aukštos kvalifikacijos darbuotojams, turintiems ES mėlynąją kortelę, trečiųjų šalių piliečiams, kuriems taikoma Direktyva 2011/98/ES, ir sezoniniams darbuotojams);

(24) Direktyva 2005/36/EB taip pat taikoma konkrečių trečiųjų šalių piliečiams pagal įvairias priemones ir susitarimus. Pavyzdžiui, Direktyva 2005/36/EB taip pat taikoma EEE šalių piliečiams (pagal Europos ekonominės erdvės susitarimą) ir Šveicarijos piliečiams (pagal ES ir Šveicarijos susitarimą dėl laisvo asmenų judėjimo). Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės sudarytame Susitarime dėl išstojimo ir Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime paaiškinama Direktyvos 2005/36/EB taikymo Jungtinėje Karalystėje įgytoms kvalifikacijoms tvarka iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, t. y. 2020 m. gruodžio 31 d.;

(25) į Sąjungos laisvosios prekybos susitarimus (LPS) įtrauktos nuostatos, kuriomis remiamas abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo susitarimų su trečiosiomis šalimis rengimas. 2022 m. Sąjungos ir Kanados iš esmės sudarytu abipusio pripažinimo susitarimu architektams suteikiama galimybė vykdyti architekto veiklą abiejose teritorijose pagal sutartus kriterijus. Sąjungos prekybos susitarimuose taip pat numatyti įsipareigojimai sudaryti palankesnes sąlygas laikinam kvalifikuotų specialistų buvimui Sąjungoje, o tai gali papildyti procedūras, kuriomis siekiama geresnio trečiųjų šalių suteiktų kvalifikacijų pripažinimo;

(26) antrasis atvejis, kai trečiųjų šalių piliečiams gali reikėti, kad jų įgūdžiai ir kvalifikacija būtų pripažinti, yra akademinis pripažinimas, t. y. pripažinimas siekiant įgyti galimybę toliau mokytis, pavyzdžiui, akademinių studijų ar profesinio mokymo tikslais, arba norint naudoti akademinį vardą. Akademinis pripažinimas daugiausia susijęs su užsienyje įgyto išsilavinimo arba ankstesnio mokymosi galiojimu, lygiu ir mokymosi rezultatais, kad būtų galima tęsti studijas. Europos nacionalinių informacijos centrų tinklo ir Nacionalinių akademinio pripažinimo informacijos centrų tinklai (ENIC-NARIC tinklai) teikia informaciją, konsultacijas ir priima sprendimus dėl pripažinimo, kad būtų lengviau tęsti studijas (paprastai aukštojo mokslo įstaigose), ir gali atlikti tam tikrą vaidmenį priimant sprendimus dėl pripažinimo, nagrinėjant skundus arba konsultuojant kvalifikacijų pripažinimo ar palyginamumo klausimais, įskaitant galimybę įsidarbinti kai kuriose šalyse;

([20]) 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, 2005 9 30, p. 22).

(27) UNESCO ir Europos Tarybos kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvencija yra pagrindinė kvalifikacijų pripažinimo Europoje ir už jos ribų teisinė priemonė. Ji skatina sąžiningas ir skaidrias vidurinio ir aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo procedūras per pagrįstą laikotarpį. Kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvencijos VII straipsniu siekiama palengvinti aukštojo mokslo kvalifikacijų, kurias turi pabėgėliai, perkeltieji asmenys ir asmenys, esantys panašioje padėtyje kaip pabėgėliai, negalintys pateikti savo kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų, pripažinimą, kad jiems būtų lengviau dalyvauti aukštojo mokslo programose arba įsidarbinti. Be to, 2017 m. Kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvencijos komitetas priėmė Rekomendaciją dėl pabėgėlių, perkeltųjų asmenų ir asmenų, kurių padėtis panaši pabėgėlių padėtį, kvalifikacijų pripažinimo, kurioje išdėstyti pabėgėlių turimų kvalifikacijų pripažinimo politikos nustatymo principai. UNESCO Globalioje su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų pripažinimo konvencijoje nustatyti visuotiniai teisingo, skaidraus ir nediskriminacinio aukštojo mokslo kvalifikacijų ir kvalifikacijų, suteikiančių galimybę siekti aukštojo mokslo, taip pat suteikiančių galimybių toliau mokytis ir įsidarbinti, pripažinimo principai;

(28) trečiasis atvejis, kai trečiųjų šalių piliečiams gali reikėti, kad jų įgūdžiai ir kvalifikacija būtų pripažinti, yra susijęs su darbo jėgos migracijos procedūromis. Vizų arba leidimų dirbti ir gyventi išdavimo tikslais valstybės narės patikrina trečiosios šalies piliečio įgūdžius ir kvalifikaciją. Vertinimo kriterijai ir metodai valstybėse narėse skiriasi. Darbo jėgos migracijai reikalingų įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas gali būti organizuojamas kaip proceso prieš išvykimą arba po atvykimo dalis, siekiant parengti trečiųjų šalių piliečius integracijai. Didelis atmestų prašymų skaičius ir ilgas jų nagrinėjimo laikas gali atgrasyti trečiųjų šalių piliečius, o vertinimas, grindžiamas tik kvalifikacija ir formaliuoju švietimu bei mokymu, ne visada apima visus pareiškėjų įgūdžius ir potencialą ir gali trukdyti trečiųjų šalių piliečiams integruotis į darbo rinką;

(29) be tų atvejų, kai reikalingas įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas, trečiųjų šalių piliečiams taip pat gali prireikti prieigos prie priemonių ir informacijos, kad būtų užtikrintas jų įgūdžių ir kvalifikacijų skaidrumas, pavyzdžiui, kad jie galėtų užsiimti nereglamentuojamosiomis profesijomis arba gauti finansavimą. Nors kvalifikacijų pripažinimas nėra būtinas, trečiųjų šalių piliečiams vis dėlto gali reikėti gauti lyginamąją pažymą arba informacijos ar patarimų dėl jų trečiosios šalies suteiktų kvalifikacijų pobūdžio ir autentiškumo, kad jie galėtų suprasti ir paaiškinti savo įgūdžių ir kvalifikacijų vertę. Toks savanoriškas skaidrumo priemonių naudojimas nesuteikia papildomų teisių kvalifikacijos turėtojui ir nepatenka į šios rekomendacijos taikymo sritį. Nors šioje rekomendacijoje tai nėra įtraukta į sąvokos „pripažinimas“ apibrėžtį, kai kuriose valstybėse narėse tokios oficialios pažymos gavimas arba užtikrinimas, kad turimi įgūdžiai ir kvalifikacijos būtų suprantami darbdaviams, gali būti vadinamas pripažinimu;

(30) ilgalaikės iniciatyvos, pavyzdžiui, sistema „Europass“ ([21]), ir skaidrumo priemonės, pavyzdžiui, Europos kvalifikacijų sandara (EKS) ([22]), Europos įgūdžių, gebėjimų, kvalifikacijos ir profesijų klasifikatorius (ESCO), Europos skaitmeniniai mokymosi kredencialai ir Bolonijos proceso skaidrumo priemonės, gali būti naudojami siekiant didinti įgūdžių ir kvalifikacijų skaidrumą ir palyginamumą visoje Sąjungoje, kad būtų sudarytos sąlygos mokymuisi ir karjeros raidai;

(31) visais trimis atvejais, kai trečiųjų šalių piliečiams gali reikėti jų įgūdžių ir kvalifikacijos pripažinimo, jų įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo procedūros dažnai yra sudėtingesnės ir brangesnės nei Sąjungos piliečiams taikomos procedūros. Trečiųjų šalių piliečiai paprastai turi mažiau galimybių gauti paramą. Jie gali susidurti su sunkumais dėl kalbos barjero (jei informacijos ir paramos paslaugos neteikiamos jų mokamomis kalbomis) arba jiems gali būti sunku naršyti įvairiose nacionalinėse įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo sistemose ir jas suprasti. Iš trečiųjų šalių piliečių gali būti tikimasi, kad jie organizuos dokumentų vertimą ir oficialų patvirtinimą ir padengs susijusias

([21]) 2018 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2018/646 dėl bendros geresnių paslaugų, susijusių su įgūdžiais ir kvalifikacijomis, teikimo sistemos („Europass“), kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 2241/2004/EB (OL L 112, 2018 5 2, p. 42).

([22]) 2017 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, kuria panaikinama 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo (OL C 189, 2017 6 15, p. 15).

išlaidas, taip pat pateiks dokumentus ir kitus jų kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus, kurių nereikalaujama iš Sąjungos piliečių arba kurie paprastai neišduodami jų kilmės šalyse. Tarptautinės apsaugos gavėjai arba prašytojai Sąjungoje, taip pat asmenys, kuriems reikia tarptautinės apsaugos ir kurie yra trečiosiose šalyse bei gali pasinaudoti papildomais įsidarbinimo būdais, gali net nesugebėti visapusiškai dokumentais pagrįsti savo kvalifikacijos, pavyzdžiui, kai dokumentai buvo prarasti pabėgimo ar persikėlimo metu;

(32) darbdaviai įdarbindami trečiųjų šalių piliečius dažnai susiduria su sunkumais ir patiria išlaidų. Dėl nepakankamos prieigos prie informacijos apie trečiosiose šalyse įgytą kvalifikaciją, sudėtingų administracinių procedūrų, vertimo reikalavimų, autentiškumo patikrinimo, atitikties reikalavimų ir ilgo nagrinėjimo (įskaitant įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą) laiko jiems gali būti sunkiau pritraukti talentų į konkurencingą darbo rinką. Kai kurios valstybės narės taiko pirmenybės Sąjungos piliečiams principą (darbo rinkos tyrimai), pagal kurį įmonės, norėdamos įdarbinti trečiosios šalies pilietį, turi įrodyti, kad joms nepavyko rasti vietinių darbuotojų, Sąjungos piliečių ar teisėtai šalyje gyvenančių trečiosios šalies piliečių, kurie turi galimybę įsidarbinti pagal nacionalinės teisės aktus. Šiuo reikalavimu sukuriama papildoma našta darbdaviams, ypač MVĮ;

(33) trečiosiose šalyse išduotų įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas gali būti sudėtingas valstybių narių nacionalinėms valdžios institucijoms, nes jos neturi pakankamai galimybių gauti informacijos apie trečiųjų šalių kvalifikacijas; taip pat dėl švietimo, mokymo ir kvalifikacijų sistemų organizavimo skirtumų, kalbų skirtumų, sunkumų tikrinant autentiškumą, sukurtų tinklų ir ryšių trūkumo siekiant didinti pasitikėjimą ir supratimą apie už Sąjungos ribų įgytas kvalifikacijas. Be to, nacionalinės valdžios institucijos skirtingai ir nenuosekliai tvarko duomenis ir informaciją apie įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą, todėl turi ribotus pajėgumus keistis informacija ir kurti nuoseklius trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo metodus;

(34) trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas nacionaliniu lygmeniu turėtų būti planuojamas, finansuojamas ir plėtojamas imantis veiksmų visais valdžios lygmenimis siekiant pritraukti talentų, atsižvelgiant į įgūdžių pasiūlos ir paklausos pokyčius;

(35) nacionalinės valdžios institucijos turėtų stiprinti savo pajėgumus supaprastinti ir paspartinti pripažinimo procedūras ir teikti atitinkamą paramą bei informaciją trečiųjų šalių piliečiams, pripažinimo institucijoms, valstybinėms užimtumo tarnyboms, darbo inspekcijoms ir migracijos institucijoms; bendradarbiavimas Sąjungos lygmeniu įgūdžių ir kvalifikacijų srityje, taip pat valstybių narių kompetencija ir patirtis įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo srityje gali padėti nacionalinėms valdžios institucijoms ir didinti kolektyvinį Sąjungos gebėjimą reformuoti ir stiprinti trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo procesus. Bendradarbiaujant galima sudaryti sąlygas dalytis žiniomis ir informacija bei nuosekliai taikyti trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų, visų pirma kvalifikacijų, kurioms dažnai taikomos pripažinimo procedūros valstybėse narėse, pripažinimo metodus;

(36) administracinis bendradarbiavimas, partnerystės ir susitarimai su trečiosiomis šalimis, taip pat bendradarbiavimas su švietimo ir mokymo paslaugų teikėjais bei kitais suinteresuotaisiais subjektais trečiosiose šalyse gali paskatinti pasitikėjimą, skaidrumą ir lengvesnį keitimąsi informacija bei kvalifikacijų autentiškumo patvirtinimą;

(37) dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą atsirado poreikis skubiai sudaryti palankesnes sąlygas asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, patekti į Sąjungos darbo rinką. Komisijos rekomendacijoje (ES) 2022/554 ([23]) išdėstytos rekomendacijos ir gairės, kuriomis siekiama padėti valstybėms narėms sudaryti palankesnes sąlygas nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą bėgančių asmenų profesinių kvalifikacijų pripažinimui. 2023 m. birželio mėn. paskelbtame Komisijos vertinime ([24]), kaip valstybės narės įgyvendina tą rekomendaciją ir į ją atsižvelgė, nustatyta įvairių perspektyvių veiksmų. Vertinime pabrėžta, kad kai kurios valstybės narės ėmėsi svarbių veiksmų, kad

([23]) 2022 m. balandžio 5 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2022/554 dėl asmenų, bėgančių nuo Rusijos invazijos į Ukrainą, kvalifikacijų pripažinimo (OL L 107 I, 2022 4 6, p. 1).

([24]) 2022 m. balandžio 5 d. Komisijos rekomendacijos (ES) 2022/554 dėl asmenų, bėgančių nuo Rusijos invazijos į Ukrainą, kvalifikacijų pripažinimo vertinimas, Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas, 2023 m. birželio mėn.

sudarytų palankesnes sąlygas Ukrainos specialistų integracijai, ypač sveikatos priežiūros ir mokymo srityse. Rekomendacija (ES) 2022/554 valstybėms narėms buvo duotas aiškus politinis ženklas dėti visas pastangas, kad būtų patenkinti neatidėliotini su šia padėtimi susiję poreikiai. Suinteresuotieji subjektai, pavyzdžiui, profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatorių grupė, palankiai įvertino Rekomendaciją (ES) 2022/554, o kai kurie pasiūlė, kad priemonės turėtų būti taikomos ir kitų trečiųjų šalių piliečiams;

(38) Sąjunga yra įsipareigojusi remti žmogaus socialinę raidą ir ekonominę plėtrą teikdama paramą vystymuisi ir bendradarbiaudama. Partnerystės su trečiosiomis šalimis, siekiant pritraukti talentų, plėtojamos abipusiškai naudingai, kad būtų padedama tenkinti abiejų partnerių darbo rinkos poreikius. Sąjungos ir valstybių narių politika ir veiksmais tarptautinio įdarbinimo srityje turėtų būti sušvelninas bet koks galimas neigiamas poveikis kilmės šalims. Pastangos pritraukti talentų neturėtų lemti žmogiškojo kapitalo praradimo ar protų nutekėjimo, kurie gali apriboti trečiųjų šalių socialinius ir ekonominius pajėgumus bei vystymąsi ir jų gebėjimą valdyti pagrindines paslaugas. Būtinas sistemingas požiūris į tarptautinį įdarbinimą, įskaitant abipusiškai naudingas partnerystes su kilmės šalimis, pavyzdžiui, specialistų pritraukimo partnerystes, kuriomis remiamas įgūdžių ir gebėjimų ugdymas kilmės šalyje,

REKOMENDUOJA:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Tikslas

1. Šioje rekomendacijoje pateikiamos gairės, kaip supaprastinti ir paspartinti trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą valstybėse narėse, kad Sąjungos darbo rinka taptų patrauklesnė trečiųjų šalių piliečiams ir kad jie galėtų lengviau integruotis į darbo rinką, atsižvelgiant į Sąjungos ekonomikos ir visuomenės poreikius.

2. Trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo procedūros turėtų būti holistinio, veiksmus visais valdžios lygmenimis apimančio požiūrio į įgūdžių prieinamumo valdymą dalis, atsižvelgiant į įgūdžių poreikių tendencijas valstybėse narėse ir Sąjungos lygmeniu. Šis požiūris apima kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, darbo rinkos aktyvinimą, judumą Sąjungoje, darbo sąlygas ir talentų pritraukimą iš Sąjungai nepriklausančių šalių.

3. Valstybės narės turėtų siekti išnaudoti teisėtos migracijos potencialą, kad pritrauktų kvalifikuotų trečiųjų šalių piliečių darbo jėgos ir kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemai spręsti. Atsižvelgiant į tai, valstybės narės turėtų:

   a) siekti sistemingai didinti savo, kaip paskirties vietos visų kvalifikacijos lygmenų trečiųjų šalių piliečiams, patrauklumą, be kita ko, tobulinant įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo sistemas, kai taikytina, nes tai labai padidintų EBPO specialistų pritraukimo rodiklį labai išsilavinusiems darbuotojams;

   b) visapusiškai išnaudoti trečiųjų šalių piliečių įgūdžius ir kvalifikaciją savo darbo rinkose, kad iki 2030 m. labai sumažintų pernelyg aukštos kvalifikacijos lygio atotrūkį tarp trečiųjų šalių piliečių ir jų pačių piliečių.

Taikymo sritis

4. Ši rekomendacija taikoma tais atvejais, kai trečiųjų šalių piliečiai siekia gauti vizą arba leidimą dirbti ir gyventi valstybėje narėje arba jau teisėtai gyvena Sąjungoje.

5. Ši rekomendacija taikoma tais atvejais, kai reikalingas įgūdžių ir kvalifikacijos pripažinimas, kad trečiosios šalies piliečiui būtų suteiktos teisės, t. y.:

   a) suteikta galimybė užsiimti reglamentuojamąja profesija valstybėje narėje (profesinių kvalifikacijų pripažinimas);

b) suteikta galimybė dalyvauti mokymosi programoje (akademinis pripažinimas).

c) išduota viza arba leidimas dirbti ir gyventi valstybėje narėje, kurioje įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas yra proceso dalis (įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas darbo jėgos migracijos tikslais).

Apibrėžtys

6. Šioje rekomendacijoje vartojamos šios terminų apibrėžtys:

a) įgūdžių ir kvalifikacijos pripažinimas – atitinkamos institucijos oficialus užsienyje įgytos kvalifikacijos galiojimo pripažinimas ir įgūdžių nustatymas siekiant suteikti trečiosios šalies piliečiui teises, t. y. teisę užsiimti reglamentuojamąja profesija, gauti vizą ar leidimą dirbti bei gyventi darbo tikslais arba galimybę dalyvauti mokymosi programoje;

b) profesinių kvalifikacijų pripažinimas – valstybės narės užsienyje įgytos profesinės kvalifikacijos pripažinimas, kad asmuo galėtų dirbti pagal reglamentuojamąją profesiją ar ja verstis jos teritorijoje;

c) reglamentuojamoji profesija – profesinės veiklos rūšis arba profesinės veiklos rūšių grupė, kuria verčiantis arba verčiantis vienu iš jos būdų (pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas) tiesiogiai arba netiesiogiai reikalaujama specifinės profesinės kvalifikacijos turėjimo;

d) akademinis pripažinimas – oficialus užsienyje įgyto išsilavinimo arba ankstesnio mokymosi, kuriame daugiausia dėmesio skiriama mokymosi rezultatams, galiojimo ir lygio pripažinimas, kurį atlieka kompetentinga institucija, kad būtų galima tęsti studijas, nepažeidžiant švietimo ir mokymo įstaigos arba kompetentingų institucijų teisės nustatyti konkrečius konkrečių programų priėmimo kriterijus arba tikrinti dokumentų autentiškumą;

e) įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas darbo jėgos migracijos tikslais – įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas valstybei narei vykdant procesą, per kurį trečiosios šalies piliečiui išduodama viza arba leidimas dirbti ir gyventi, be kita ko, pagal taškais grindžiamas imigracijos sistemas;

f) prioritetinė reglamentuojamoji profesija – reglamentuojamoji profesija, kurią valstybė narė pripažino būtina pagrindiniams įgūdžių poreikiams, susijusiems su ekonomikos plėtra, patenkinti arba svarbiausiems įgūdžiams užtikrinti ir paslaugoms teikti ir dėl kurios reikia imtis konkrečių veiksmų ar priemonių, kad būtų sukurta atitinkamos profesijos aktyvi darbo jėga;

g) neformaliojo ir savaiminio mokymosi būdu įgytų įgūdžių patvirtinimas – procesas, kuriuo kompetentinga institucija ar įstaiga patvirtina, kad asmuo neformaliojo ir savaiminio mokymosi aplinkoje pasiekė mokymosi rezultatų, vertinamų pagal atitinkamą standartą;

h) trūkstamoms žinioms įgyti reikalingas kursas – tikslinė mokymosi galimybė, apimanti esminius skirtumus tarp asmens įgytų žinių, įgūdžių ir kompetencijų ir žinių, įgūdžių ir kompetencijų, kurių reikia norint įgyti galimybę užsiimti reglamentuojamąja profesija;

i) Europos mokymosi modelis – Komisijos paskelbtas daugiakalbis mokymosi duomenų modelis, kuris gali būti naudojamas visiems su mokymusi, įskaitant formalųjį, neformalųjį ir savaiminį mokymąsi, susijusiems duomenims apibūdinti ir kuriuo padedama keistis su įgūdžiais susijusiais duomenimis, užtikrinti sąveikumą ir išduoti skaitmeninius kredencialus bei jais keistis;

j) Europos kvalifikacijų sandara arba EKS – bendra aštuonių kvalifikacijų lygių susiejimo sistema, išreikšta mokymosi rezultatais pagal didėjantį kvalifikacijos lygį, kuria naudojamasi kaip skirtingų kvalifikacijų sistemų ir jų lygių atitikties nustatymo priemone, siekiant didinti žmonių kvalifikacijų skaidrumą, palyginamumą ir perkeliamumą;

k) nacionalinė kvalifikacijų sandara – kvalifikacijų klasifikavimo į nustatytus mokymosi rezultatų lygmenis pagal tam tikrus kriterijus priemonė, kuria siekiama integruoti ir koordinuoti nacionalines kvalifikacijų posistemes ir pagerinti kvalifikacijų skaidrumą, prieinamumą, raidą ir kokybę atsižvelgiant į darbo rinką ir pilietinę visuomenę;

l) pernelyg aukšta kvalifikacija – situacija, kai asmens įgūdžiai arba išsilavinimas ir parengimo lygis yra aukštesni nei jo darbui atlikti reikalingas lygis ([25]).

II SKYRIUS

TREČIŲJŲ ŠALIŲ PILIEČIŲ ĮGŪDŽIŲ IR KVALIFIKACIJŲ PRIPAŽINIMO PRINCIPAI

Šie principai susiję su trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo svarba atsižvelgiant į platesnį politinį darbo jėgos migracijos ir darbo rinkos bei įgūdžių politikos kontekstą.

7. Valstybės narės turėtų sistemingai mažinti kliūtis, susijusias su įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimu, kurios trukdo trečiųjų šalių piliečiams teisėtai migruoti į tą valstybę narę, užsitikrinti jų įgūdžius ir patirtį atitinkantį darbą ir sėkmingai integruotis į tos valstybės narės darbo rinką, ir taip spręsti kvalifikuotų darbuotojų ir darbo jėgos trūkumo problemą valstybėje narėje.

8. Nacionalinėse įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo procedūrose turėtų būti vadovaujamasi principu „svarbiausia – įgūdžiai“, kuriuo pabrėžiamas visas asmens talentas ir potencialas ir mažinama pernelyg didelės kvalifikacijos rizika. Taikant procedūras turėtų būti vengiama trečiųjų šalių piliečių vertinimus grįsti tik jų kvalifikacijomis. Jei įmanoma, kvalifikacijų pripažinimas turėtų būti derinamas su įgūdžių ir patirties vertinimu.

9. Valstybės narės, kurios taiko darbo rinkos tyrimus, turėtų reguliariai stebėti darbo rinkos poreikius ir įgūdžių prieinamumą ir galėtų apsvarstyti galimybę atleisti įmones nuo darbo rinkos tyrimų, kad būtų galima įdarbinti trūkstamų profesijų arba sektorių, kuriuose trūksta kvalifikuotos darbo jėgos, darbuotojus, ir yra skatinamos tokias išimtis visų pirma taikyti MVĮ. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tais atvejais, kai atliekami darbo rinkos tyrimai, jie būtų greitai užbaigti, darbdaviams ir trečiųjų šalių piliečiams tektų nedidelė administracinė našta ir jie būtų taikomi aiškiai ir skaidriai. Valstybės narės turėtų teikti ypatingą paramą MVĮ.

10. Nacionaliniai metodai, kuriais siekiama pritraukti pasaulinių talentų, įskaitant įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą, turėtų būti valdomi taip, kad kilmės šalyse būtų sumažinta žmogiškojo kapitalo praradimo (protų nutekėjimo) rizika. Tai galima pasiekti bendradarbiaujant, kad būtų remiamas dalijimasis žiniomis ir įgūdžių ugdymas kilmės šalyje, vykdant mokslinius tyrimus ir stebėseną siekiant nustatyti galimas neigiamas pasekmes kilmės šalims, ir remiant apykaitinę migraciją, kad abi šalys galėtų gauti naudos iš teisėtos migracijos į Sąjungą.

11. Neturėtų būti reikalaujama įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo įdarbinant nereglamentuojamųjų profesijų darbuotojus. Tokiais atvejais skaidrumo priemonės ir informacija gali padėti suprasti ir palyginti trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijas, kad prireikus būtų lengviau įdarbinti darbuotojus.

III SKYRIUS

TREČIŲJŲ ŠALIŲ PILIEČIŲ ĮGŪDŽIŲ IR KVALIFIKACIJŲ PRIPAŽINIMO ORGANIZAVIMAS

Šiame skyriuje pateiktos rekomendacijos taikomos visiems trims įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo atvejams, kaip nurodyta pirmiau 5 punkto a–c papunkčiuose.

([25]) Eurostatas pernelyg aukštos kvalifikacijos rodiklį apibrėžia kaip dirbančių asmenų, įgijusių aukštąjį išsilavinimą (2011 m. ISCED 5–8 lygmenys) ir dirbančių žemos arba vidutinės kvalifikacijos darbą, kuriam tretinis išsilavinimas paprastai nereikalingas, dalį (ISCO-08 4–9 pagrindinės grupės).

Gebėjimų stiprinimas

12. Valstybės narės turėtų investuoti pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių į savo atitinkamų institucijų, įskaitant Europos nacionalinius informacijos centrus ir nacionalinius akademinio pripažinimo informacijos centrus (ENIC-NARIC centrus), pajėgumus, siekdamos užtikrinti, kad jos galėtų reaguoti į paklausą, taip pat galėtų supaprastinti bei paspartinti trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo procedūras.

Darbuotojų profesinis tobulėjimas

13. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų užtikrinti, kad atitinkami darbuotojai turėtų mokymosi galimybių ugdyti įgūdžius, įskaitant užsienio kalbų įgūdžius, kurių reikia, kad jie galėtų informuoti ir konsultuoti tiek darbdavius, tiek trečiųjų šalių piliečius, vertinti įgūdžius ir kvalifikacijas.

Duomenų tvarkymas

14. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų sistemingai registruoti, analizuoti ir skelbti duomenis apie prašymų, gautų iš trečiųjų šalių piliečių, rūšis, kilmės šalis, nagrinėjimo laiką ir priimtų sprendimų rezultatus (įskaitant neigiamus sprendimus ir taikytas kompensacines priemones), kad būtų galima stebėti įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo procedūrų poveikį.

15. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų patvirtinti Europos mokymosi modelį, skirtą duomenims apie sprendimus dėl pripažinimo, anksčiau išnagrinėtas kvalifikacijas ir kitus duomenis apie mokymosi rezultatus ir teises struktūrizuoti, kad būtų remiamas sistemų sąveikumas ir lengvesnis keitimasis informacija apie trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą.

16. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų naudoti Europos įgūdžių, gebėjimų, kvalifikacijų ir profesijų klasifikatorių (ESCO), kai savo nacionalinėse sistemose registruoja informaciją apie profesijas, kvalifikacijas ir žinias, įgūdžius ir kompetencijas, kad palengvintų valstybių narių ir trečiųjų šalių keitimąsi informacija ir duomenų vertimo į kitas kalbas procesą.

17. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų įtraukti informaciją apie atitinkamą EKS lygį į visus savo registruojamus duomenis apie trečiosiose šalyse įgytas kvalifikacijas, kad būtų lengviau palyginti kvalifikacijas ir užtikrinti jų skaidrumą.

Žinių plėtojimas

18. Nacionalinės valdžios institucijos prireikus turėtų kurti patikimus informacijos apie kvalifikacijas, švietimo ir mokymo sistemas, kokybės užtikrinimą ir reglamentuojamąsias profesijas trečiosiose šalyse šaltinius ir užtikrinti galimybę jais naudotis.

19. Valstybės narės turėtų sukurti sąveikias nacionalines trečiosiose šalyse įgytų kvalifikacijų palyginamumo duomenų bazes, kuriose būtų numatyta galimybė išduoti lyginamąsias pažymas, kad būtų lengviau dalytis informacija apie jų sprendimus dėl pripažinimo ir didinti pripažinimo procedūrų skaidrumą. Siekiant palengvinti sąveikumą, duomenų bazės turėtų būti grindžiamos Europos mokymosi modelio standartais.

Bendradarbiavimas

20. Valstybės narės turėtų užmegzti dialogą su socialiniais partneriais ir atitinkamais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais (pavyzdžiui, darbdaviais, MVĮ, pilietine visuomene ir migrantų organizacijomis), kad pašalintų trečiųjų šalių piliečių įdarbinimo kliūtis, įskaitant nepakankamą įgūdžių ir kvalifikacijų supratimą ir pripažinimą.

21. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų plėtoti ryšius ir darbinius santykius su kitomis nacionalinėmis institucijomis ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, be kita ko, kitose valstybėse narėse, kad gilintų žinias ir keistųsi informacija apie trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą.

Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis

22. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis (be kita ko, pagal prekybos susitarimus, abipusio pripažinimo susitarimus ir partnerystes, pavyzdžiui, specialistų pritraukimo partnerystes), kad sudarytų palankesnes sąlygas supaprastintam ir spartesniam trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimui.

23. Kai bendradarbiaujama su trečiosiomis šalimis, nacionalinės valdžios institucijos turėtų:

a) suteikti galimybę trečiųjų šalių piliečiams iš trečiosios šalies pasinaudoti pripažinimo procedūromis prieš atvykstant;

b) bendradarbiaujant su trečiąja šalimi gilinti žinias apie atitinkamas kvalifikacijas, įskaitant numatomus mokymosi rezultatus, apie trečiosios šalies švietimo ir mokymo sistemos struktūrą ir reglamentuojamųjų profesijų sąrašą;

c) organizuoti keitimąsi informacija, pažintinius vizitus ir bendrus projektus su trečiosiomis šalimis, kad būtų skatinamas kvalifikacijų supratimas ir pasitikėjimas jomis;

d) kartu su trečiosios šalies institucijomis nustatyti dokumentų autentiškumo patvirtinimo, suklastotų dokumentų nustatymo ir trūkstamos informacijos gavimo procesus, kad būtų sumažinta pareiškėjams ir nacionalinėms institucijoms tenkanti administracinė našta.

Informavimas ir parama

24. Valstybės narės turėtų teikti tikslinę ir pritaikytą paramą trečiųjų šalių piliečiams įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo srityje, be kita ko:

a) teikdamos paramą procesų prieš išvykimą metu;

b) užtikrindamos užimtumo tarnybų paslaugas, padedančias patekti į darbo rinką;

c) remdamos mokymosi visą gyvenimą galimybes valstybėje narėje;

d) remdamos trečiųjų šalių piliečių įsikūrimą grįžus į savo kilmės šalį.

25. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad trečiųjų šalių piliečiai, darbdaviai ir suinteresuotieji subjektai galėtų gauti lengvai suprantamą, išsamią ir naujausią informaciją apie trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą jų teritorijoje.

a) Informavimo ir paramos paslaugos turėtų būti teikiamos nacionaline (-ėmis) kalba (-omis), anglų kalba ir kalbomis, kuriomis dažnai kalba atvykstantys migrantai arba valstybėje narėje teisėtai gyvenantys migrantai.

b) Informacija internete turėtų būti teikiama mobiliesiems įrenginiams pritaikytais ir prieinamais formatais.

26. Valstybės narės turėtų suderinti savo požiūrį į informacijos teikimą ir paramos paslaugas, skirtas trečiųjų šalių piliečių įgūdžiams ir kvalifikacijai pripažinti, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, be kita ko:

a) kurdamos išsamias internetines priemones, skirtas padėti trečiųjų šalių piliečiams gauti būtiną informaciją apie jų įgūdžių ir kvalifikacijos pripažinimą;

b) centralizuotai arba koordinuotai rengdamos informaciją apie trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą, kurią gali platinti ir pakartotinai naudoti pripažinimo institucijos, valstybinės užimtumo tarnybos, darbo inspekcijos ir migracijos institucijos;

c) koordinuodamos nacionalinių institucijų, atsakingų už trečiųjų šalių piliečių profesinių kvalifikacijų pripažinimą, kontaktinės informacijos, skelbiamos reglamentuojamųjų profesijų duomenų bazėje, teikimą ir atnaujinimą, siekiant palengvinti toliau 56 punkto c papunktyje aprašytą veiksmą.

27. Teikiama informacija turėtų padėti trečiųjų šalių piliečiams suprasti, kokių pripažinimo procedūrų jiems gali reikėti laikytis, ir nukreipti juos į atitinkamas paramos tarnybas:

a) galimybė užsiimti reglamentuojamąja profesija: trečiųjų šalių piliečiams turėtų būti suteikiama atitinkama informacija apie reglamentuojamąsias profesijas valstybėje narėje, įskaitant atitinkamus informacijos centrus, teikiančius informaciją apie profesinių kvalifikacijų pripažinimą, ir kompetentingas institucijas valstybėse narėse;

b) galimybė dalyvauti mokymosi programoje: trečiųjų šalių piliečiams turėtų būti suteikiama atitinkama informacija apie akademinį pripažinimą ir studijas valstybėje narėje;

c) teisėtos migracijos procedūros: trečiųjų šalių piliečiams turėtų būti suteikiama atitinkama informacija apie teisėtos migracijos procedūras, įskaitant atitinkamų migracijos institucijų kontaktinius duomenis;

d) nereglamentuojamųjų profesijų atstovų užimtumas: trečiųjų šalių piliečiams turėtų būti nurodyta, kur rasti informacijos apie įgūdžių ir kvalifikacijų skaidrumą, be kita ko, naudojantis internetinėmis informavimo paslaugomis, kad jie galėtų gauti patarimų ar pažymas (pvz., lyginamąsias pažymas), padėsiančius jiems paaiškinti savo įgūdžius ir kvalifikaciją darbdaviams.

28. Valstybės narės turėtų palengvinti trečiųjų šalių piliečių valstybėje narėje įgyto mokymosi pripažinimą ir padidinti skaidrumą:

a) užtikrindamos, kad trečiųjų šalių piliečiai galėtų gauti bet kokio mokymosi valstybėje narėje įrodymų (pvz., pažymėjimų ar kitų kredencialų);

b) užtikrindamos, kad trečiųjų šalių piliečiai galėtų naudotis neformaliojo mokymosi ir savaiminio mokymosi būdu įgytų įgūdžių patvirtinimo procesais;

c) teikdamos administracinę paramą kitoms valstybėms narėms ir kilmės šalims, kad padėtų pripažinti ir suprasti trečiųjų šalių piliečių mokymosi valstybėje narėje rezultatus.

Procedūros

29. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo procedūros būtų patogios ir kuo labiau sumažintų pareiškėjams tenkančią administracinę naštą.

Vertimai

30. Prireikus nacionalinės valdžios institucijos turėtų naudoti priemonę „eTranslation“ (Komisijos mašininio vertimo sistemą) arba kitą mašininio vertimo priemonę.

31. Kai įmanoma, nacionalinės valdžios institucijos turėtų kuo labiau sumažinti trečiųjų šalių piliečiams keliamus reikalavimus pateikti dokumentų vertimus, taip pat nereikalauti, kad pareiškėjai pateiktų vertimus iš kalbų, įtrauktų į priemonę „eTranslation“.

Autentiškumo patvirtinimas

32. Valstybės narės turėtų siekti įgyti būtiną pasitikėjimą, kad atitinkamais atvejais būtų galima veiksmingai patikrinti trečiosiose šalyse įgytų kvalifikacijų autentiškumą, galiojimą, lygį ir mokymosi rezultatus, be kita ko, bendradarbiaudamos su trečiosiomis šalimis ir gilindamos žinias apie trečiosios šalies kvalifikacijų sistemas.

33. Jei kyla neaiškumų ar abejonių, nacionalinės valdžios institucijos, kai įmanoma, turėtų patikrinti dokumentų autentiškumą, pavyzdžiui, kreipdamosi į trečiųjų šalių institucijas, o ne reikalauti, kad pareiškėjas pateiktų papildomų įrodymų. Nacionalinės valdžios institucijos neturėtų užkrauti pareiškėjams pernelyg didelės naštos ar išlaidų, susijusių su dokumentų, kuriais patvirtinamas jų autentiškumas, turėjimu.

34. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos gavėjai ar prašytojai, taip pat asmenys, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, kurie yra trečiosiose šalyse ir gali pasinaudoti papildomais įsidarbinimo būdais ir kurie negali tinkamai dokumentais pagrįsti savo kvalifikacijos, prireikus galėtų gauti nacionalinių valdžios institucijų atliktą jų kvalifikacijos vertinimą darbo ar galimybės mokytis tikslais.

35. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų užtikrinti, kad tais atvejais, kai dokumentai pateikiami kaip skaitmeniniai kredencialai su patikimu skaitmeniniu parašu (panašiu į Europos skaitmeninių mokymosi kredencialų infrastruktūros siūlomą autentiškumo lygį), prašymų nagrinėjimo laikas būtų gerokai sutrumpintas, nes tokiais atvejais autentiškumą galima iš karto patikrinti.

Išlaidos

36. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų skelbti skaidrią informaciją apie visas su pripažinimo procedūromis susijusias išlaidas ir užtikrinti, kad taikomi įkainiai neviršytų faktinių procedūros išlaidų ir būtų panašūs į įkainius, taikomus Sąjungos piliečiams panašiomis aplinkybėmis. Valstybės narės raginamos, kai įmanoma, sumažinti arba panaikinti išlaidas, susijusias su tarptautinės apsaugos gavėjais arba prašytojais, taip pat trečiosiose šalyse esančiais asmenimis, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga ir kurie gali pasinaudoti papildomais įsidarbinimo būdais.

Prašymų nagrinėjimas

37. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų užtikrinti, kad trečiųjų šalių piliečiai:

a) turėtų galimybę naudotis atitinkamomis internetinėmis priemonėmis, panašiomis į tas, kurios naudojamos Sąjungos piliečių prašymams dėl pripažinimo teikti ir tvarkyti;

b) pateikę elektroninius prašymus dėl pripažinimo, gautų momentinius gavimo patvirtinimus;

c) per pagrįstą laikotarpį, kuris neturėtų būti ilgesnis kaip 15 kalendorinių dienų nuo prašymo dėl pripažinimo pateikimo, gautų išsamaus prašymo gavimo patvirtinimą arba pranešimą apie trūkstamus dokumentus.

IV SKYRIUS

PROFESINIŲ KVALIFIKACIJŲ PRIPAŽINIMAS

Šiame skyriuje pateiktos rekomendacijos taikomos kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą, kad jie galėtų užsiimti reglamentuojamąja profesija valstybėje narėje, kaip nurodyta 5 punkto a papunktyje.

38. Valstybės narės turėtų palengvinti trečiųjų šalių piliečių profesinių kvalifikacijų pripažinimą supaprastindamos procesus ir labiau derindamos juos su Direktyvoje 2005/36/EB nustatytais procesais.

Dokumentai ir formalumai

39. Kompetentingos institucijos turėtų reikalauti trečiųjų šalių piliečių pateikti panašių rūšių dokumentus ir panašų jų skaičių, kurių reikalaujama iš Sąjungos piliečių prašymams dėl leidimo užsiimti reglamentuojamąja profesija pagrįsti, kaip nustatyta Direktyvos 2005/36/EB 50 straipsnio 1 dalyje ir VII priede.

40. Profesinių kvalifikacijų pripažinimas neturėtų priklausyti nuo kalbos žinių, išskyrus atvejus, kai jos priskiriamos kvalifikacijai (pvz., kalbos terapeutai, kalbų mokytojai). Kalbos reikalavimai, taikomi norint užsiimti reglamentuojamąja profesija priimančiojoje valstybėje narėje, neturėtų viršyti to, kas būtina ir proporcinga.

Sprendimai dėl pripažinimo

41. Kompetentingos institucijos turėtų:

a) trečiųjų šalių piliečių prašymų vertinimą grįsti taisyklėmis, lygiavertėmis Direktyvos 2005/36/EB 13 straipsnio 1 dalyje nustatytoms taisyklėms;

b) trečiosios šalies išduotą formalios kvalifikacijos įrodymą laikyti formalios kvalifikacijos įrodymu, jei trečiosios šalies pilietis turi trejų metų vertimosi atitinkama profesija patirtį kitoje valstybėje narėje, kuri anksčiau pripažino trečiojoje šalyje įgytą kvalifikaciją, kaip nustatyta Direktyvos 2005/36/EB 3 straipsnio 3 dalyje;

c) taikyti kompensacines priemones tik atvejais, kurie yra lygiaverčiai Direktyvos 2005/36/EB 14 straipsnyje nurodytiems atvejams;

d) užtikrinti, kad trečiųjų šalių piliečiai galėtų pasirinkti adaptacijos laikotarpį ar tinkamumo testą, kaip numatyta Direktyvos 2005/36/EB 14 straipsnyje;

e) atsižvelgti į informaciją, pateiktą ankstesniuose kitų valstybių narių priimtuose sprendimuose dėl pripažinimo, jei tokių yra, kad būtų galima greičiau pripažinti pareiškėjo profesinę kvalifikaciją;

f) kuo greičiau užbaigti pripažinimo procedūrą dėl leidimo užsiimti reglamentuojamąja profesija, kad per pagrįstą laikotarpį, kuris neturėtų viršyti dviejų mėnesių nuo išsamaus prašymo pateikimo dienos, būtų galima priimti tinkamai pagrįstą sprendimą.

Prioritetinės reglamentuojamosios profesijos

42. Valstybės narės turėtų kuo geriau pasinaudoti nacionaliniuose ir Sąjungos šaltiniuose turima su įgūdžiais susijusia informacija apie darbo jėgos ir kvalifikuotų darbuotojų trūkumą, taip pat reikalauti, kad jų atitinkamos valdžios institucijos teiktų ataskaitas dėl numatomo jų kompetencijai priklausančių reglamentuojamųjų profesijų darbo jėgos trūkumo. Valstybės narės šiuos duomenis turėtų naudoti planuodamos darbo jėgą, be kita ko, siekdamos nustatyti prioritetines reglamentuojamąsias profesijas, kad pritrauktų trečiųjų šalių piliečių, trečiąsias šalis galimoms partnerystėms užmegzti ir bet kokių galimybių pritaikyti įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo procedūras.

43. Kompetentingos institucijos turėtų remtis ankstesniais sprendimais arba įgyti žinių apie atitinkamas kvalifikacijas, susijusias su prioritetinėmis reglamentuojamosiomis profesijomis, iš atitinkamų trečiųjų šalių, siekdamos:

a) nustatyti paspartintus darbo srautus, be kita ko, įdarbinant papildomų darbuotojų, kad būtų galima reaguoti į naują ar neatidėliotiną pripažinimo poreikį;

b) kuo labiau sutrumpinti nagrinėjimo laiką, kad tinkamai pagrįstą sprendimą būtų galima priimti per keturias savaites nuo išsamaus prašymo pateikimo dienos;

c) kuo labiau sumažinti prašymams dėl pripažinimo taikomus reikalavimus;

d) nustatyti didelius švietimo ir mokymo skirtumus, palyginti su atitinkamomis trečiosiomis šalimis, kad trečiųjų šalių piliečiams būtų parengti specialiai pritaikyti trūkstamoms žinioms įgyti reikalingi kursai.

44. Kalbant apie prioritetines reglamentuojamąsias profesijas, kompetentingos institucijos turėtų išnagrinėti mechanizmus, pagal kuriuos trečiųjų šalių piliečiai, pateikę prašymą dėl pripažinimo ir dar nesibaigus prašymo nagrinėjimo procedūrai, galėtų greičiau užsiimti prioritetinėmis reglamentuojamosiomis profesijomis, įskaitant:

a) laikinas darbo, kuris būtų prižiūrimas, galimybes, laikantis su atitinkama profesija susijusios nacionalinės praktikos;

b) laikino darbo galimybes kartu užtikrinant mokymą ir vertinimą;

c) galimybę eiti asistento lygmens pareigas, susijusias su atitinkama profesija, suteikiant galimybę siekti paaukštinimo ir, priėmus teigiamą sprendimą dėl pripažinimo, užsiimti profesine veikla be apribojimų.

45. Kompetentingos institucijos turėtų siūlyti kalbų mokymą trečiųjų šalių piliečiams, kad jiems būtų lengviau užsiimti prioritetine reglamentuojamąja profesija tais atvejais, kai jie atitinka visus pripažinimo reikalavimus.

V SKYRIUS

ĮGŪDŽIŲ IR KVALIFIKACIJŲ PRIPAŽINIMAS DĖL DARBO JĖGOS MIGRACIJOS

Šiame skyriuje pateiktos rekomendacijos taikomos nacionalinėms institucijoms, susijusioms su darbo jėgos migracijos procedūromis, kaip nurodyta pirmiau 5 dalies c punkte.

46. Nacionalinės valdžios institucijos, susijusios su įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimu, migracija ir užimtumu, turėtų glaudžiai bendradarbiauti siekdamos supaprastinti darbo jėgos migracijos procesus, kartu atsižvelgdamos į socialinių partnerių ir pramonės atstovų, visų pirma MVĮ, nuomonę.

47. Valstybės narės turėtų aiškiai nurodyti, kokiuose procesuose įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimas yra būtinas, pavyzdžiui, pagal taškais grindžiamas sistemas, kad būtų galima gauti vizą arba leidimą dirbti ir gyventi jų valstybėje narėje.

48. Valstybės narės, atlikdamos vertinimus prieš išvykimą iš kilmės šalies, prireikus turėtų sudaryti palankesnes sąlygas iš anksto pripažinti įgūdžius ir kvalifikacijas, kad trečiųjų šalių piliečiai galėtų be nereikalingo delsimo patekti į darbo rinką.

49. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų vadovautis principu „svarbiausia – įgūdžiai“, kad sumažintų pernelyg aukštos kvalifikacijos riziką, susijusią su darbo jėgos migracija. Procedūrose pirmenybė turėtų būti teikiama įgūdžių ir patirties vertinimui, kad būtų galima nustatyti visą trečiųjų šalių piliečių potencialą ir padėti jiems integruotis į darbo rinką atliekant jų įgūdžius atitinkančias funkcijas. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų vengti vertinimus grįsti tik kvalifikacijomis.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Vienodo požiūrio užtikrinimas

50. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad Sąjungos piliečiams, turintiems Sąjungoje arba trečiojoje šalyje įgytą kvalifikaciją, būtų taikomos ne mažiau palankios sąlygos nei sąlygos, taikomos tokią pačią kvalifikaciją turintiems trečiųjų šalių piliečiams.

51. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad Sąjungoje įgyta kvalifikacija būtų pripažįstama vienodai, neatsižvelgiant į tai, ar ją turi Sąjungos, ar trečiųjų šalių piliečiai.

52. Valstybės narės turėtų pasinaudoti turima diskrecija, kad supaprastintų ir paspartintų nacionalines kvalifikacijų pripažinimo procedūras. Kai valstybėje narėje taikomos procedūros yra lankstesnės nei Direktyvoje 2005/36/EB nustatytos procedūros, ta valstybė narė turėtų apsvarstyti, ar galima laikytis panašaus lankstaus požiūrio į trečiojoje šalyje įgytų kvalifikacijų pripažinimą.

Komisijos parama

53. Komisija padės valstybėms narėms keistis informacija ir bendradarbiauti trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo srityje, be kita ko, pasitelkdama tarpusavio mokymąsi, keitimąsi gerąja patirtimi ir sudarydama palankesnes sąlygas valstybių narių, socialinių partnerių, suinteresuotųjų subjektų, pripažinimo institucijų ir tarptautinių organizacijų bendradarbiavimui. Komisija organizuos posėdžius profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatorių grupėje ir kituose atitinkamuose forumuose, pavyzdžiui, Europos kvalifikacijų sandaros patariamojoje grupėje, Darbo jėgos migracijos platformoje, Europos integracijos tinkle, ES specialistų rezervo iniciatyvinėje grupėje ir Europos nacionalinių informacijos centrų tinkle bei Nacionalinių akademinio pripažinimo informacijos centrų tinkluose (ENIC-NARIC tinklai).

54. Komisija ragins valstybes nares teikti ataskaitas dėl nacionalinių iniciatyvų, reformų, gerosios patirties ir statistinių duomenų, susijusių su trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimu.

55. Valstybių narių prašymu Komisija pagal savo techninės paramos priemonę gali teikti joms specialiai pritaikytą paramą ir ekspertines žinias, kad jos galėtų reformuoti nacionalines sistemas ir palengvinti trečiųjų šalių piliečių įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo procesus.

56. Komisija sieks, kad pripažinimo procesai būtų skaidresni ir prieinamesni:

a) skatindama valstybes nares ir padėdama joms kurti semantiškai sąveikias pripažinimo procesų ir sprendimų dėl pripažinimo duomenų bazes, kurios galėtų generuoti lyginamąsias pažymas;

b) toliau remdama ENIC-NARIC tinklus ir skatindama valstybes nares apsvarstyti galimybę išplėsti NARIC kompetencijos ribas, įtraukiant profesinio rengimo ir mokymo kvalifikacijas;

c) padėdama valstybėms narėms į reglamentuojamųjų profesijų duomenų bazę įtraukti informaciją apie valstybių narių kompetentingas institucijas, atsakingas už trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijos pripažinimą, suteikiant galimybę užsiimti reglamentuojamąja profesija;

d) suteikdama galimybę susipažinti su informacija internete, kad padėtų trečiųjų šalių piliečiams suprasti įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo Sąjungoje reikalavimus.

57. Komisija naudosis Sąjungos priemonėmis, kad padėtų suprasti prioritetinėse trečiosiose šalyse įgytus įgūdžius ir kvalifikacijas, kurie yra svarbūs sprendžiant Sąjungos darbo jėgos trūkumo problemą. Komisija:

a) bendradarbiaus su Europos mokymo fondu (ETF), ENIC-NARIC tinklais, Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo registru, valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis, kad parengtų gaires dėl trečiųjų šalių kvalifikacijų sandarų ir konkrečių kvalifikacijų, lygindama Europos kvalifikacijų sandarą su nacionalinėmis kvalifikacijų sandaromis ir atlikdama tikslinius trečiųjų šalių akreditavimo ir kokybės užtikrinimo praktikos vertinimus;

b) užtikrins, kad „Europass“ platformoje būtų pateikiama naujausia informacija apie trečiosiose šalyse įprastą pripažinimo praktiką ir atitinkamus teisės aktus, kaip nurodyta Sprendimo (ES) 2018/646 3 straipsnio 2 dalies d punkte;

c) išnagrinės galimybes sukurti internetinius informacijos centrus, teiksiančius informaciją apie įgūdžius ir kvalifikacijas, remiantis informacijos centru, kuriame daugiausia dėmesio skiriama Ukrainai;

d) išnagrinės galimybes sukurti Sąjungos lygmens priemonę, kuri galėtų generuoti konkrečių trečiųjų šalių kvalifikacijų lyginamąsias pažymas pagal suderintą formą ir kuri apimtų kelias valstybes nares;

e) išvers priemones, kuriomis palengvinamas trečiųjų šalių piliečių įgūdžių vertinimas (pvz., „Europass“, trečiųjų šalių piliečių įgūdžių nustatymo ES šablonas), į pasirinktų trečiųjų šalių kalbas.

Priimta Briuselyje 2023 m. lapkričio 15 d.

Komisijos vardu
Thierry BRETON
Komisijos narys